

ב א ו ר נ פ ל א

על כנוה ענינים סתומים על כל פרקי המורה בקצור נמריץ.

פ ר ק א.

צלם ודמות, יראה לצאר על דברי הרב ר' משה צמאמר הנכבד מורה נבוכים כי התחיל צפ' א' להוציא מלצ הסכלים בתחלת צראשית, כי כונת התורה השלמה אשר אין אמת לה אלא בהסרת הגשמות, ואומר כי אלס שס מונח על ענין שכל נפרד, וזהו כונת צלמינו, ואומר בכלל צכל מקום שהוא, ואס ימלא' אלמס תצוה כי שז לשכל האדם וכן צלמי טחודיהם, האמנס אס לא יתצדד זה הענין אלל ההמון יהיה שס משותף, צסתוף גמור, ואינס תחת גדר אחד, אמנס תאר לא יאמר אלל צדצד גשמי, וזה מפורסס לכל צעלי השכל, ודמות הוא דצד נפרד, אין צו שתוף כלל, וזה יתצאר לכל משכיל עד כאלן כונת הא'.

פ ר ק ב.

דורנו הרב סתרי התורה, שלא נעצור עליה דרך מקרה אלל צחקירה ונחפוש, ועל זה אמר, הקשה לי חכס אחד, בתחלת הפרק, ואמר הקושיא ופרוקה כדי להצדיל צין הטוב וצין הרע, ואמת וסקר, מתוך דצדיו הודנו כי אין צהכרחי טוב ורע כלל, כי צמפורסמות יפול זה הלשון אלל אמת וסקר לא יונח צו, ומלת הכרחי נופל על המחויצ שיש צו מופת חותך, כי כל דצד לא ימלט מב' ענינים, או מחויצ, או אפשר, או נפנע, נכלל צתוך דצדיו כי פקיחה נופל על צ' ענינים, האחד פקיחת העין, ואחד הצעה שכלית, ואמר ויפקח חלקים את עיניהם שהוא מזה הענין, ונראה לי שהציאו לומר כן מלת חלקים, וגס אמר צזה הפרק והתחייצ לאכול מן הפחות שצמאכל, ונ"ל כי קרא פחות שצמאכל הלחם, כי אכל שס משותף, לאכילת לחס ולחכמה, ודלוני לומר הפחות שצמאכל שצלשן מאכל, ודוק והצן זה.

פ ר ק ג.

באר כי תצנית הוא גשס לא זולתו, שהוא מענין צנין וזאת המלה לא תמלא צה' ית', אמנס תמונה יאמר על ג' ענינים צספוק, וד"ל שהוא מסופק אללס צכל מקום אס הוא גשס או צלתי גשס, א', כי לא ראייתם כל תמונה שאין זה גשס צצאור, צ'. אחד העלמו מן החושים והוא צסעיפים צחזיונות לילה וגומר, אלל אינו דואה גשס ממס, ג', שאין מחשצתו צגשס כלל אלל צדצד פשוט לגמרי, וזהו ותמונת ה' יציט, ואמר אממת ה' (יציט) יציג, ודלוני לומר אממת ה' דלוני לומר שהוא שכליל לא שיציג אממתו צעלמותו ודוק ותמלא האמת.

פ ר ק ד .

באר זו שלש מלות והציא לכל אחת ראיות שהן מונחות על דלות חוש יתחדש, א' דחה: צ' הציט. ג' חזה, ואמר מתוך דבריו דק' גוף וצדק. נקלצ מקדיו ג"כ, ואמר שלש חלה המלות כי גוף לא ידחה כי אם צנוצה לא צעומק, ואומר וצדק מקדיו, כי לא ידחה צחוק כל מקדיו לא הגשם ולא המקרה, וגם אחר, והציטו אחרי משה שהוא השגה מרגשת השגה שכלית, מורגשת צאמדם חמון שקוי חמון צדווי, כל מאי דאכיל לא אכיל אלא מדין, וזהו אמרו שזו עוד זה בעיני ג"כ שהוא בגדה, כוונתו צזה כמו שאמר, חד אמר לשצח שהיו מסתכלין על פעולותיו ומאמריו, ואחד כן צאר השלישי שהוא חזה, וזה מצואר ודעהו. —

פ ר ק ה .

כונתו צזה הפרק צעצוד שאמר ויחזו את אלקים, הציא זה התנללות ארסעו וגם התנללות הר"צ, צסנה שדלה לצאר ענינים עמוקים מאד, וצאר ויחזו את האלקים, עשה הקדמה ורמז צויסתר משה פניו, כי יש לו נגלה וגסת, וזהו אמרו מחוצר למה שיודה עליו הנדחה, ור"ל הנסתר שצא אחר הנגלה, כי ידא מהציט אל האלקים מדצ פחדו להסתכל צאוד הנדחה, ואמר עוד ושוצח לו ע"ה צזה, ר"ל כי כונתו כמו שאמר, ויסתר משה פניו, צצכר ויסתר משה זכה לקלסתר, והציא כי הפך זה עשו כדצ ואציהו צאמר וידאו את אלקי ישראל, שהם הדסו ושלאו מחשנתם, ר"ל שלא לקחו המדרגה כסדר, והיתה הסצה האכילה והשתיה, צאמר ויאכלו וישתו, ואמר שה' כח צגשם, וזהו כונת ותחת דגליו כמעשה לצנת הספיד, קרא לצנת הספיד, החומר הראשון, כמו שצאר צמקום אחר, כונתם צזה כי כדצ ואציהו חשצו כי ה' רוח הגלגל, והציאו לומר זה צאמר צפסוק וידאו את אלקי ישראל, וחצר על זה וצאר מיד, שהם ראו מה שתחת דגליו כי תחת דגליו מה שתחת הגלגל הירח וזה ההיולי נמלא כי הם חשצו כי ה' רוח צגלגל וזהו אמרו, אשר צכללה מן הגשמות ודוק, והסתכל זה הצאוד נעלה מאד והמצין יצן. עוד אם לא ידלה אחד מן המחצדים להגיע לצאת המדרגה, שצ לצאר ענין הצטה, שאם לא ידלה אדם להצין הצטה שכלית, שצצ לצודא ית', כי אם לרצר נצרא, אלא להשגות חושיות לאורים צרואים, וזהו המלאכים, הנצראים אע"פ שאינם מורגשים, לא יוזק (אין היוק צזה) זה הכונת זה הפרק ודעהו. —

פ ר ק ו .

באר איש ואשה שהוא שם מושאל לכל דבר, צין צאים צין צאשה צין צקדשים, ודלה לצאר הד"ח על דרך הדמיונות כונת יחזקאל, צמה שאמר מענין אשה אל אמותה צענין הגלגלים, וצענין המדכנה וכל המדכנה שהציא ישעיה ולא דלה לגלות, כי דצר עמוק היא, כי אין דורשין צמעשה מרכצה צרנים, והמצין יצין. —

פ ר ק ז .

באר הר"ח כי לדה על ה' ענינים, וצאוד מתוך דבריו כמו שאמר צשתוף שס צן ר"ל ויולד כדמותו שצא אחריו, ואומר כי קין והצל ושאר הצנים שהיו לו קודם לכן, היו פעולת השדים, ר"ל פעולת הצטלה, וזהו פידש כל אותן ק"ל שנה, וקרא אל רוחין ולילין פעולות השכל, כי כלן היו לו דמיון לצד לא כח שכלי, לצד משת, והצן זה. —

פ ר ק ח.

באר כי מקום על שני פנים, האחד מקום ממש, שהוא מקום גשם. והשני, מדרגה והסקפת שכל, כמו שאמר מחלוקת במקומה עומדת, וזהו צדוק ה' ממקומו, דלה לומר מדרגתו. והצנן זה. —

פ ר ק ט.

באר צו הרצ כסא, שהוא מעלה, כי נקראו השמים כסא על שהם יורו גדולתו ועלמותו, וכן מקדש נקרא כסא, כאמרו „כסא כבוד מרום מראשון“ כי שם נראה כבודו, וכן כונת הר"ת כאמרו כי יד על כס יי, שהוא תאר פעולתו ועלמותו, והם יורו על מעלת ה' אף על פי שההרצה גדולה, לא שהשמים יהיו כל זמן היותו, וכן המקדש כי כזר נבנה ונחדש, וזה יורו שאין השמים קדמון אצל מחודש, ואם יעלה על לב שהשמים יהיו חדשים, ה' קיים לעולם, אמנם תמיה אני כאמרו שהוא ית' נמלא עם כסא וצלתי כסא, דהואיל וכסא הוא יורה על מעלה, לא יוכל שום אדם לומר שהוא לא ימלא כי אם צשמים, כי זאת בפירה צלא ספק, ואם תצין זה הצאור לא יוכל שום אדם להצינו על (ענין) זה. והמצין יצין, ולי נראה כי זאת התימה אינו כלום כי כונת הר"ת כאמרו כי יד על כס יי, ד"ל התגשאות הכסא ודוממותו ומעלתו, יורו הגלגלים צפעולתם, וזה הרחצה גדולה, לא שיודה שהגלגל דבר אחר, והכסא דבר אחר, וזה מצואר למי שלא יאונה את עלמו. והמצין יצין. —

פ ר ק י.

באר צו הר"ת ענין עליה וירידה על ג' ענינים, הראשון, ירידה ממש ממקום, והשני, ירידה מעושר, או עלייה מעושר, או עלייה מכבוד, או ירידה מכבוד, והשלישי, כטיעלה שכלו להדצק עם השכל הפועל, שהוא עלייה לבני האיש, וירידה לבני השכל, וזהו ומטה עלה אל האלקים, וירד ה' על הר סיני, וצאר מתוך דבריו (ובאשר היינו, המון האנושיים צמטה שנתתקיים צמקום) וד"ל והארץ צשפל השפלים צמעלה צעך לסוצ ד"ל שיש לאדם דצקות עם השכל הנפרד שהוא למעלה מן הגלגלים, וצאר עוד, וכן כשתרד מכה צאומה או צאקלום כפי דלוגו הקדום, והוא תחת המערכת להוריד צהם העונש. לולי הדלון, ד"ל שאם יסוצו, כי כל מקום שישראל יסתכלו לאציהם צצשמים, אינם תחת המזל, וזהו כונת דצותינו ד"ל אין מזל לישראל. והסתכל היעצ צזה הענין ותמלא שהוא אמת זה. —

פ ר ק יא.

באר צו הר"ת ישיבה לצ' ענינים, הא', ישיבה ממש הפך הקימה, 'והצ', ישיבה צהעמדה וקיום, כמו היושבי צשמים, קרא ה' יושב שהוא קיים נלחי והשמים ג"כ קיימים נלחיים, וצזה הענין יש להם יחס עם ה', לא שה' גשם כמו הם, אמנם צהעמדה וקיום הוא היהם, לא שה' יתנווע כמו הם, שה' ית' אין לו שום מקדה וגם ה' יש לו יחס עם המינים, וזה כונת „היושב על חוק הארץ“ ד"ל כי המינים עומדים וקיימים נלחיים, אמנם האשיים, הם הווים ונכסדים, ולזה הענין אין לו יחס עם האשיים, וזהו כונת חללתה ד"ל הענין שחזר חלילה, וזהו כונת אמרו „ה' למצול ישצ“ ד"ל ואף אם יהיה המצול שטוף

— 162 —

עם המינים, ה' עומד קיים נלחי. ודוק, והסתכל צוה הפרק שהוא עמוק מאד, ולא יצינהו כי אם חכם שלם. —

פ ר ק י ב.

באר צו הר"מ קימה לצ' ענינים, הא', קימה מתש הפך ישיבה, ונחלא גם כן צעמי העמדה וקיום שלם ישתנה, וזהו, "עתה אקום יאמר ד'", אקיים דצרי ויעודתי שיעדתי להם. ודוק. —

פ ר ק י ג.

באר צו הר"מ עמידה נאמדת על ג' ענינים, הא', עמידה מתש, והב', ענין הפסק וזהו עמדו ולא ענו עוד, והג', ענין העמדה וקיום, וזהו ועמדו דגליו ציוס ההוא, שנאמר צנורא ית', ונדחה לי כשנאמר סנותיו כלומר מסובציו, כי מלת סנותיו, משמע הענין שהגבלים יהיו סנות ה', וזה הפך שה' סנת קיומם. ודוק צעיון דק ותחלא האמת. —

פ ר ק י ד.

באר צו הר"מ כי אדם נאמר על ג' ענינים, הא', מין אדם שנאמר על דאונן ושמעון, והב', על האדם הכולל, והג' על הפחותים, וזהו גם צני אדם גם צני איש, קדא צני אדם, הפחותים, וצני איש השלמים, ונדחה לי כי זה הפרק הציאו להצדיל צין אדם לאיש, מזה תדע כי איש הנאמר צמעשה מרכזה, איש אל עזר פניו ילכו, שלמים ועומדים נלחיים, ומי שיסתכל, ידע האמת כי לא לחנם הציא זה הפרק כי אם להעיר על זה. —

פ ר ק ט ו.

באר צו, כי נלצ וינצ, שני שרשים מענין א', וכן דעת המדקדקים. וצאר כן נלצווצ, על צ' דרכים, הא', עמודת גשם, והשני, קיום כל דצר, ועל זה נאמר, "והנה ד' נלצ עליו" ר"ל קיים עומד על הסולם, כונתו צזה, כי ה' קיים נלחי ויש לו עליונות מעלה על כללות העולם, וצאר כי הסולם קלחו הראשון צשמים וזהו הלמודיות, שצריך שילמוד תחלה תכונת הגבלים, והחכמות העצמיות, כי צתנועת הגבלים יתהוי ההיות ואחר שלמד אלו שני הדרכים יוכל להשיג צענין האלקית, וזהו פירש מה שעליו צהכרח, וכונתו צזה כי ה' יש לו עליונות מעלה על סולם צהכרח וצמופת, וצאר ג"כ כי פירש עולים ויורדים העליוה קודם הידידה, כי הנציא שידצר עם ה' הוא עולה, וכשיאמר לאנשי הארץ מה שראה, הוא יורד, שהם למטה מן הנציא צמעלה, וזהו פירש הידידה צמה שפגש. והמנין יצין. —

פ ר ק י ו.

באר צו הר"מ לור על ג' דרכים, א', לור מתש, צ', מה שחולצ פמנו, וזהו, הציטו אל לור חולצתם" וזהו אצרהם אציקם, כלומר לכו צדרכיו, ועל זה הדרך הוא הג', והוא ה' ית, וזהו, ונלצת אל הלור, דלכ לומר תשמוד על ההתחלה שהוא ה' ית' שהוא סנת כל דצר. ודוק. —

פ ר ק י ז.

באר צו הר"מ כי חכמת האלקית צמנעת לנאר אותה איש לחצרו, שהוא דצר נסתר קאוד, אלא גם חכמת העצע, כי הפלסופים הראשונים כגון ארסטו וכיוצא צו, היו

מדברים צדקות כדי שלא יצינו השומעים, כמו שאמר, שארסעו היה קורא החומר נקצה והנפש זכר, וקרא החומר נקצה כי הנקצה היא חמר יותר מהזכר. וקרא הנפש זכר וכל זה להסתיר הענין שלא יצינס השומעים צתחלת העיון, ואחר כן צאד כי כל דבר שהוא תחת גלגל הירח שהם מורכבות מד' יסודות, הוות נפסדות, וזהו ההערך שהוא מחוצד לעולם, כי נעדרת לורה ותצא לורה אחרת מעט מעט עד שתעדר הלורה הראשונה, וכשתצא הלורה השנייה תגדול מעט ותשתנה יום יום, עד שתגדיל, ואח"כ תפסד הלורה מעט מעט, עד שתצא לורה אחרת, וזהו כונת אמרו, היה ההערך מן ההתחלה, המשל צוה. הצינה שאין לה לורת האפרוח, ואח"כ נעדרת לורת הצינה, ויצא ללורה אחרת שהוא תרכגול או תרכגולת. ודוק ותשנה האמת, ואח"כ צאד הר"מ שלא נצאר הדת שיקשה על ההמון להצינו, לזונו לומר שלא נצאר הדת ציאור רחצ כדי שיקשה על ההמון להצינו שהם דברים נסתרים מאד, ודוק. —

פ ר ק י ח.

באר צו על צ' ענינים, הא', קריצה או נביעה או פגיטה או נגיטה צמקום, וצ' קריצת מדע או פגיעת מדע. וצאד מתוך דבריו כי נגע אל השמים משפטה שהיא נגיעת מדע ור"ל כי צאה משפטה אל משפט השמים, כלומר אל סצת הגלגל, וצאד עוד קלא אם תדלה שתשים מה שנאמר צמשה ונגש, שהוא יתקדצ ל מ ק ו ס מן ההר אשר שכן עליו האור כלומר כבוד ה', תוכל זה, ד"ל כי משה קדצ אל ההר ושם דאה השגה מדעת, וצאד צענין הנביעה, גע צהרים ויעשנו, דולה צו דצק אליהם, כונתו צזה כשירלה ה' שיצואו ההדים אל שלמות, מיד יצואו. ודוק. —

פ ר ק י ט.

כולת מלא יורה על ג' ענינים, הא', מלאה כל דבר, צ', השלמת זמן, ג', שלמות כל דבר, וזהו, מלא כל הארץ כבודו" תעיד על שלמותו, וכן, וכבוד ה' מלא את המשכן" מלא שאם נאמר מלא את המשכן, על שלימות האור הנצדא, דהיינו הסכל הנצדל, ויהיה גשם, חין היוק עליה צזה. —

פ ר ק כ.

כולת דם על צ' ענינים, הא', דוממות מקום, הצ', דוממות מעלה, וכן נשא צצ' ענינים, הא', נשיאה ממקום למקום, הצ', דוממות מעלה ויתר החלק, ואמר ואולי יקשה עליך, נראה מתוך דבריו למי שמצין את דבריו על אופניו, כי שיחתו לרובה חלמוד, להודיע כי כל המדרגות יסוצו לענין אחד אלל הצודא ית', והמצין יצק. —

פ ר ק כ א.

ענין עצד נופל על ג' ענינים, הא', העצדת גשם ממקום למקום, הצ', העצדת קול ממקום למקום, הצ', העצדת נצואה והשגתה, כגון ויעצוד ה' על פניו, או מי שיעצוד בצול שנהג צו כל ימיו, כגון וכגזר עצרו יין. על דרך הד"ס שנהג צנצול אחד, ועצד על אותו מנהג, ונהג מנהג אחר, וזהו וכגזר עצרו יין, המשל צזה שמנהגו לשתות ג' ישתה ד' או ה' פעמים, וזהו וכגזר עצד חוק היין, ויהיה וי"ו עצרו נוסף, ולדעת צ' שמואל צן תצון כי מלת עצרו כנוי אל היין שנלח האדם עד שנשתכר, וכן כונת הד"ס. והוא ידה החיים להעצירו" כי לפי דעת ר' שמואל שיסצ לחץ שזק והעצירו, המאה לי

כי יהונתן עזר חק החץ, כי כונת כל זורק חץ לב' פנים, א', לזרוק אל המטרה, והשני להכות אויביו, ויהונתן עזר אלו הב' פנים, 'ולא זרק החץ כי אם לרמוז לו שילך לו, וזה נראה לציאורו. ור' שמואל לשוא תפסו, ונראה שלא כיון דעת הרב, כי ר' שמואל כתב ששז לחץ שזרקו והעצירו, וזה כונת הרב ג"כ ששז לחץ ולא כפירושו; וכן כונת הרב בפניו צויעצור ה' על פניו, ששז לו ית', ר"ל שהעציר ממשה צקסת פניו שאמר לו, 'הראני כל את כבודך' וכונת הר"מ כי, 'ושכותי כפי עליך עד עצמי' שאדחם עליך ותדע מה שלא יהיה הדין שתדע, כי המצקש-צקשה שהוא למעלה מהשגתו, 'יהיה הדין, שלא יודע מה שיוכל להשיג בתחלה, וזהו ושכותי כפי שאסתיר המנהג והטבע. והמצין יצין, וכונתו, (ישים היחס הריא לענין אחר מלודף לצורא מחוסר), ונראה לי כי מה שתרגם אונקלוס ועזר ה' שכינתיה על אפוהי, כי כל דצר שיקשה על אונקלוס שהוא גשם, ישים דצר מלודף ומחוסר אל הצורא למען לא יהיה חסרון צחק הצורא ית', וישים הגשם ההוא לדצר נצרא וזהו כונת שכינתיה, והמצין יצין, וגם דעת אונקלוס כי פניו שז אל משה, כי השכינה היתה בפניו של משה, ומה שמחזק פי' אונקלוס צעצור כצורדי ר"ל צעצור הדצר הנצרא מאתו, וגם כונת הר"מ ויעצור ה' על פניו, ראוי, לדעת מי שיאמר שיש צו דצר מחוסר, נחסר מן הפסוק ק"ל, ויהיה כונת הפסוק ויעצור קול ה' על פניו, כי מלאנו קול צהעצרה, כמו ויעצירו קול צמחיה, וגם מלאנו קול צדצור ה', וישמע את הקול מדצר אליו, סוף דצר יש צויעצור ה' על פניו שלש כונת, כונת הר"מ שהוא שם משותף לא דצר נצרא, וכונת אונקלוס שהוא דצר נצרא, וכונת קול, שהוא דצר נצרא ג"כ, ויהיה אמרו ויעצור קול ה' על פניו, ואלו הציאורים עמוקים מאד, ודוק. —

פ. ר. ק. ב. ב.

באר ציאה צלשה ענינים, הראשון, ציאת אדם אל מקום אחד או אל איש אחד, והב', צהנגס צ"ח צמקום אחד, והג', שאינו צ"ח ולא גשם אלא העדר, כמו ויצא דע, ויצא אפל, ומה הושאלה, אלל הצורא ית', הנה אנוני צא אליך. —

פ. ר. ק. ב. ג.

יצא! על שתי פנים, האחד, יציאה ממקום למקום מצעלי חיים, צין צעלי חיים, צין שאינו מצעלי חיים, אלל הוא גשם, והשני, שאינו גשם, כמו הדצר ילא מפני המלך, ואל זה הושאל לצורא ית', הנה ה' יולא ממקומו, וכן דצר ה' שמים נעשו, וכתב הר"מ שהוא על דרך הדמיון, כי וכו' שמדצר דצר ואין דעות לאדם להשיצ אחר הדצר ההוא, כן הדצרים שנגזרו מאת ה', וזה הדמיון ג"כ אינו אמיתי מכל נרדיו כי ה' אינו מדצר, שאין לו כלי הדצור, אלל הדצור הוא הדלון, וגם אינו דומה צלל אחד, כי אע"פ שהמלך גוזר דצר אחד, עדיין הדצר אינו נגמר עד שיעשה הפעולה ההוא, אלל דלון ה' נגמר הדצר ההוא מיד ואינו הסר כלום, ודוק ותמלא האמת כי זה הפי' נכון מאד, וכן שרצה, אלכה ואשוצה אל מקומי הראשון, שנסתלק ההשגחה ממנו, וזהו אלכה ואשוצה אל מקומי. ודוק. —

פ. ר. ק. ב. ד.

הלך! צלר צו הרב הליכה על ג' ענינים, הראשון, להליכת גשם צ"ח, והשני, ליותר דקות מצעלי חיים, כמו המים הלון והסוד, או האש, כמו ותהלך אש ארצה, והשלישי, לקול

לקול בדכתיב „קול ה' חלקים מתהלך בגן“ ולזה נשאל אל הצורא ית' דכתיב, ויחד חף ה' צם וילך, ויש צו שני פרושים הא', כי השכינה הלך וצא החרון והשני, התפשט הדצר והגלותו והרעותו ר"ל וילך החרון צהם ודוק. —

פ ר ק כ ה.

ש ב ן ! נאמר על צ' ענינים, הא', לעמידת צ"ח במקום אחד, או מיוחד, או כולל, כמו שוכן צאלוני ממדא, והשני, לדצר שאינו גוף, כמו תשכון עליו עננה, כי העק אינו גוף, ולזה נשאל לצורא ית', כמו ורצון שוכני סנה, וזה לצ' ענינים, האחד, להתמדת השכינה, או להשגחת השכינה, והנדאה לי כי השגחת שכינה ר"ל שהוא משגיח ומרחם עליו, וזהו ושכנתי צתוך צני ישראל ור"ל משגיח ומרחם את צני ישראל, והצן זה. —

פ ר ק כ ו.

זה הפרק סוצע על שני ענינים, האחד, כי כל דצר שהוא חסרון אלינו המשל צזה האכילה והשתיה, הוא שלמות מנך אחד, כי לא נובל לחיות צלא אכילה ושתייה ושינה, וחסרון מנך אחד, שנצטרך לאלו הדצרים, וכתצ צזה, כי שינה לא יתואר צו ית', ואף אם נמלא, עורה למה תישן ה', הוא על דרך השלוח, לא על דרך התאר, ודוק, סוף דצר כונת הד"ת צזה הפרק, כי הארצה צאלו הענינים, חסרון צחקו, אמנס צשציל שנאייר צנפשינו שיש לו מציאות ושלמות נאמרו אלה הדצרים.

פ ר ק כ ז.

כשהעתיק ר' שמואל זה החצור עשה אלו הצ' פרקים אחד, ואחר כן תקן אותם והפרידם, צאר צו הד"ת ענינים מופלאים מאד, ואמר כי אונקלוס שתרגם תורת משה דצינו ע"ה צכל מקום שמלא ענין מורה על הגשמות אצל ה' לא שמו צלשונו משותף ולא מושאל, אך תרגם כל אחד לפי שמלא אצל ה' מה שנאות לו להרחיק הגשמות, ואמר צכל מקום וירד, ואתגלי' ה' לצד מאנכי ארד עמך מצרים, ואמר ארות עמך מצרים, וצזה הורה ענין נפלא מאד, ונדאה שזו כונת אונקלוס לפי דעת הד"ת, כי יש הפרש צין ויאמר חלקים לישראל צמדאות הלילה, וצין וירא ה' אל אצרים, הוא דצר ספור איך היה המעשה, ויאמר ה' אל אצרים, הוא ספור מה שאמר ה' למשה, ועל זה ההצדל שיש ציניהם, אמר, ואנכי ארד עמך מצרים ארות עמך, שזה היה צמדאה הנצואה וצלילה וצמדאה, וצמלת חלקים כי צזה הענין הראה שהמלאך דצר, והסתכל צזה היעצ, כי זה ההפרש שהיה ציניהם, על כן לא דקדק להשים הפרש צענין ולומר ואתגלי ודוק ותמלא האמת, ולא יקשה עליך ויאמר אליה מלאך האלקים, שהוא כמו ויאמר חלקים לישראל צמדאות הלילה, שצשיהם נאמר ויאמר חלקים, ואע"פ כן לא תרגם אונקלוס דצר מחודש, נראה כי כונת חלקים הוא ה' ית', הנדר שעשה אצרים אצינו הראה צמדאו כי חלקים הוא ה' ית' כי נדרו היה לה' ולא למלאך, והמצין צין.

פ ר ק כ ח.

רגל! יש צו ג' ענינים, הא', רגל ממש, כמו רגל תחת רגל, והצ', כשיעשה אדם דצר ואדם אחד יעשה כמהו, אך יהיה נמשך אחריו, כמו לא אתה וכל העם אשר צרגליך, שר"ל הנמשכים אחריו, והג', צענין הסיצה, כלומר שהיא צסצתך, כשאתם יעשה

יעשה דבר צנסת דבר, או יהיה הפעולה היא נמשכת אחר הראשון, וזהו, ויצדק. ה' אותך לרגלי" כלומר. לסנתיסנת עושר, לכן היה צנסת יעקב, ועל זה הענין כל דגל שימלא צה' ית' ר"ל סנה, וזהו כמו, ועמדו רגליו ציוס הווא" של"ל סנותיו, וכונת זה כל הדברים מסוננים מלת ה', וזהו כונת יונתן בן עוזיאל, שאמר ואתגלי בצורתיה ציומא הווא, ואמר בצורתיה, להרחיק הגשמות, ותחת רגליו כמעשה לצנת הספיד, ותחות כורסיה יקריה. שאס אמר ותחות כורסיה לצד, היה מורה שיש לו כסא ממש, אצל אמרו יקריה מה שיורה הכבוד שלו, וכן בי יד על כס יה. תרגם דסכינתיה על כורסיה יקריה, ר"ל שהתגבל הודלת מעלתו, על כן הוסיף ואמר יקריה, והצן זה, ואחר כן צאל הר"ס, כי כונת אונקלוס להרחיק הגשמות, ולא לנה לצאל טוס ענין נסתר, לפי שהיו הדברים נעלמים מעיני כל חי, ואחר כן צאל כמעשה לצנת הספיד, וצאל כי לצנת הספיד הווא החומר הראשון ודקדק כשאמר כמעשה ולא אמר לצנת הספיד לצד, כי לצנת הספיד, הווא החומר הראשון שסס יעשו לורת הצדלים פעם לורת סכין ופעם לורת גרון, ופעם כל לורת הגלגלים, זה אחד זה, כן לורת החומר הראשון פעם לורת אדם וצסוד הלורה הווא לורת צהמה, וזהו פירש כמעשה, ר"ל כאשר הספיד מקבל הלורות זה אחד זה, כן זה החומר הראשון. ודוק. ואמר, לפי טצעו, כי טצעו הווא שיסוד הלורה הווא ויקבל לורה אחרת, כמו החומר הראשון, כן יעשו ההווים. שלצסו לורה אחת וחוזר ולוצט לורה אחרת, והסתכל צזה שאמרתי ותצין האמת על אופניו, וזהו פי' כמו שהלורה פועלת צעלמה כו'. ועוד אמר מחוך דבריו כי לצנת הספיד אינו מראה לכן, אצל זוהר לצד, ר"ל שלא נקרא לצנת הספיד מלך הלוצן שהווא מקרה גמור, אצל נקרא לצנת הספיד שהווא מלך עלמו יש לו לוצן טצעו לא צמקרה. ודוק ותמלא האמת. ואמר הרצ שהווא ראש צריאותיו כי תחת הגלגל הווא החומר הראשון, נמלא שהחומר הראשון הווא ראש צריאותיו, וזו היא ההדיסה שאמר הר"ת צפרק ה' שחצו שה' הווא דוח הגלגל, וזו היא ההגשמה הגמורה. והצן והסתכל צזה הפרק כי הווא ככד מלוד.

פ ר ק ב ט.

עצב כאמר על ג' ענינים, 'הא', ענין כאצ, כמו צעלצ תלדי צנים, והצ' ענין כעס, ולא עלצו אציו מימיו, והג'. שלא סצ אל ה' ית' אלא למי שפלה (שפטה) כנגדו, וזהו מרו ועלצו את רוח קדשו, ולפי הענין הצ' או הג' כאמר ויתעלצ אל לצו ר"ל לפי השני שה' כעס עליהם על דרך המשל, או לפי הענין הג' מרה האדם את דלון ה', ושצ לאדם המרי לא לה', דק ויאמר ה' אל לצו צעצוד שלא הזיודס ע"י נציא ולא היה עוד דעתו להציא מצול לעולם, אמר, ויאמר ה' אל לצו, ר' ל צדעתו היה שלא להציא מצול עוד. ודוק.

פ ר ק ל.

אבל, על ג' ענינים, הא' אכילה ממש, והשני, אצנת הדבר והפסדו כגון אצנת האש, וכיונא צזה, והג' הדבר המעמיד הגוף, ולפי זה הענין כאמר על דבר מושכל, והווא הדבר המעמיד הנפש, והיינו צחכמה כמו שאמרו על אכילה ושתיה האמורה צסיד השינים, אינו אלא חכמה, ועל זה כאמר ושצנתס מים צשסון כי המיכ מעמידים הגוף, וכן החכמה מעמיד הנפש. וזהו כונת יונתן בן עוזיאל, ותקבלין אולפן חדת צחדוה

מצחירי לדיקיא. ר"ל ילמדו החכמה מן החכמים הנצחיים, וקרא מים חכמה, וקרא מעיני הישועה הראשים, והם החכמים, וכשלא נמי מעיני העדה על דרך משל, כמו מעיני העדה, שר"ל ראשי העדה, כן מעיני קרא הראשים והם החכמים. ור' שמואל שתפשו, לחנם תפשו, שכתב כי נאים וטובים מד אמר זה, ומוסדו צנומה, תפול עליו חרמה. ודוק ותמלא האמת.

פ ר ק ל א.

זה הפרק הורה ונתן דרך לכל משכיל האיך יצא לשלמות אחרון הכל לפי מה שהוא, כי האנשים חלוקים לפי דעתם ולפי ההכנה הטבעית, ועשה משל על זה כי יש לאדם חוש הראות וראה למרחוק יותר מאיש אחר, וגם יש לאדם שהוא צעל כח יותר מאיש אחר, שיסא אדם אחד שיסא קיער (פי' כמו מאה ליטרות), ויש שיש לו כח יותר ויתרון כמו, שיסא שנים או שלשה, הכל לפי מה שהוא, אמנם יש גבול צלל ספק צשכל אדם, יש אדם שיצין מעלמו דבר א', ויש אדם אחר שאפילו למדוהו לו למוד רצ צאורך הזמן לא יצינהו, והכל לפי שכלו, ואף המצין דבר מתוך דבר יש לו גבול צלל ספק, דכתיב, "עד פה תצא ולא תוסיף" ועשה משל על זה כי צגלגל השמים יש ככבים גדולים לא נצא עד תכלית מספרם, וכן אישי ההיות לא נוכל לדעת האמת לצא עד תכליתם. ודוק. וזה סצת המחלוקת צדעות, שיש אדם שצדעתו להשיג מה שלא יוכל להשיג, ויש מי שלא הונה כפשו, ואחר כן כתב, כי צדבר שיש צו מופת, לא יפול צו המחלוקת, המשל צזה כי כל דבר שנתצבר צמופת שיש שתי הקדמות ותולדה אחת, המשל צזה כמו שיאמר, כי כל אדם חי, וכל חי מרגיש, א"כ כל אדם מרגיש, הרי שצצתי הקדמות יצא צהכרה תולדה אחת, וצזה איך צו מחלוקת. ודוק ותמלא האמת. וכתב ג"כ ואלו הדברים שנפל צהם מחלוקת הרצה מאוד צענינים האלקיים, ומעט צענינים הטבעיים, ונעדרים צלמודיות, נראה לי כי כונתו כי הדברים שיפול צהם מחלוקת הם הענינים האלוקיים, שהם עמינים עמוקים מאד, ומעט צענינים הטבעיים, כי דבר שנראה צמודגש לא יפול צו כי אם מעט מחלוקת, ונעדרים צלמודיות, לפי שנראה צענינו לעין פעולת הגלגלים ותנועתם יום יום. כי נראה לעין פעולת טלה ושאר המזלות הפעולות הצחות מאתם. ודוק והצן זה. וכתב הרצ צשם אלכסנדר הפרדוסי, כי סצת המחלוקת הן ג', א', אהצת הרשות והנאות, ר"ל כי יש אנשים שיש להם גצרות לצ, ומלך גצרותם יחצצו להם שאם ינולחו יהיה הסדון להם והם חולקין על הדברים מלך נלחותם לא מלך האמת, וזה הסדון גדול לכל משכיל, והצ', מלך עומק העיני ההוא שלא יוכלו להצינו צהסתכלות דצ, והג'. מלך הסדונם, שאינם מצינים דבר, וכתב הר"ת כי יש לו מונע דציעי, והם האנשים המודגלות צדעות בסות שאין אמתיות, וכשיאמר אליהם דבר עמוק הוא קשה צענינו מלך ההרגל שלא הורגל צו, ועשה משל צזה לכפרי אחר שהורגל צמאכלים הגסים ואם יציאו לו למאכלו דברים דקים וחשובים, ימאם אותם מלך שלא הורגל צו, וכך צלצושיהם וצדיותם. ודוק והצן האמת. סוף דבר מי שהורגל צגשמות ויאמר שהוא צעל גשם, אפילו צהקדמות רצות לא ילא מזה הסכלות. והצן זה הפרק כי הוא חשוב.

פ ר ק ל ב.

כונתו לצאר כי ההשגות השכליות, דומות להשגות חושיות, כמו שנאר צפרק הקודם, כי כמו שחוש הראות לא ישליע צמקום רחוק והמסתכל צמקום רחוק יחליש כח הראיה

הרואה וזיק לו, כך המסתכל דברים שהם נמנעים ממנו זיק לו שיאצד הכל, המשל
 צוה ידוע ומפורסם שעקר אמונתנו, והוא אחד מי"ג עקריו שכתב הר"מ, שנאמין צדוק
 העולם, ואם לא ימלא צו מופת לא יתחיל ויאמר שאינם דברים אמתיים, שאם תעשה
 זה תהיה כלישע אחר, הוא אלישע צן אצויה, והוא מכונה אחר, ואינו שלא תהיה
 שלם לצד אצל תהיה חסד מכל חסד, ר"ל מכל אדם חסד, כמו שהיה אחר, שצא לו
 צלצול מרצ עיונו דברים הדקים, ויחלש הכח הרואה, ר"ל קרא כח הרואה אחת מתכונת
 העין שהם ז' צמנת החולי צין צמנת הדקות כשתעין דברים שהם עמוקים מאד,
 וכאשר יפלו לעין דברים הדקים יחלש כח הרואה ההוא, וזה הענין תמלא צחלק ג' צפ'
 כ"ה והרופאים יודעים זה הענין, ועוד תמלא צחלק שני צפרק כ"ט, ולא יזך אור דאיתו
 למה שיעצור הרוח הרואה מן המותר העשני, כי מחילה אחת יש צמחילות העין שיש צה
 נקצום לעצור צו הרוח הרואה וצאותו הרוח ישיג האדם מה ששיג אז תצוא לידי צלצול,
 ולא תצא לשום תכלית, אף צמה שתוכל לדעת צתחלה, והציא דאיות ממה שאמרו, צמופלא
 ממך אל תדרוש וצמכוסה ממך אל תחקור וכו'" והציא דאיות ג"כ מפסוק, "שמור דגליך
 צאשר תלך אל צית האלקים" כשתשתדל להשיג, שמור דגליך אם תוכל להשיג אותם ולדעת
 האמת, וגם הציא דאיה מדצט מלאת אכול דייך, כי כמו שהדצט הוא דצד עדצ מאד,
 ואם תאכל מהדצט יותר מדי תאצד הכל ותקיא אותו, וזה, "פן תשצענו והקאותו" וקלת
 צו לא נאמר, דמשמע המותר תקיץ אלא והקאותו כלו, כן החכמה תאצד כלה, ור"ל
 כל המסתכל צשלשה דברים עיניו כהות, ר"ל הצנתו תשיצ לסכלות ור"ל על כצוד קונו
 ולא ידע צו דצד ותאצד הכל, וכונת הר"מ צאמרו ולא תדקדק צמלות נאמרו צשכל אחר
 אמרו שיש גצול לשכל האנושי צלי ספק, כי מלות גצול לא יאמר על האמת אלא על דצד
 גשמי, על כן אמר כי הכל דרך משל להצין האמת. ודוק ותמלא האמת כי הר"מ מדקדק
 צלשונו שלא יוכל שום אדם לתפוש אותו. —

פ ר ק ל ג.

בא ללמד החכמה הגדולה שלא ילמד שום חכם חכמת האלוקית, אלא אם כן
 הו' התלמיד גדול צשנים וחכם ומצין מדעתו, וילמוד לו כפי השגת שכלו, כדי שלא יהרום,
 שאם מלמדהו צתחלת הלמוד חכמת האלוקית, יציאהו לצלצול ויקיא את הכל, וזהו
 המשל שעשה צנער היונק, שאם יתנו לו מיד שכולד לחם וצשה, ימיתהו צלי ספק משום
 חלשת לקחם שאינו יוכל לעכצ המאכל ההוא, לא לחסרון הלהם, ולא לחסרון הצשר,
 ודוק והצן המשל ההוא שהיא נאה מאד למשכיל, כן לריך שילמדם לו מעט מעט כפי
 קולר יד שכלו, ואחר שיצין מדעתו יצין האמת, ויכיר צין האמת והסקד צין כל דצד
 ותמורתו, זה יולא מדצרי הדצ, וכל זה כללו דצותינו ז"ל צאמדם, "דצדה תורה כלשון צני
 אדם" ואח"כ צאד כשיהיה גדול צחכמה וראוי ילמד לו מעט מעט, וצדדים הנסתרים
 צמעט דמו, וזהו כונת, חכם ומצין מדעתו, וזהו כונת אמדם, ולא צמרכצה ציחיד ר"ל שהוא
 אחד מן היחידים והשלמים ומצין מדעתו, כי צמעט דברים יצין מה שאמר לו דצו, והצן זה.

פ ר ק ל ד.

בזהסבות הדחיצ צו יותר ממה שהדחיצ צפרקים שלפניו וצאד הסצות המונעת
 האדם שהם ה' סנות, הא'. צמנת קושי הדצד ההוא שרואה ללמוד שהוא דצד עמוק מאד
 שלא

מלא יוכל להשיגו הלומד אלא צהקמות רבות, והמשיל הענין ההוא למי ששוחה צנהר
 שאם יודע לשחות ולעצור המים, אז ישלים הענין ההוא ואם אינו יודע לשחות יעצב
 צנהר, כן למוד האדם, אם יודע להצין מה שאמר לו המלמד, אז ידע להצין אמתתו,
 ואם לאו יצא לבלבל וימות. ודוק. והסצה השנית, כי כל מי שהוא צנח אין הכרח שילא
 לפעל. אצל ישאר כצתחלה צחסרונו אם לא יולא הדבר מן הכח אל הפעל, ויהיה כל
 ימיו חסר מן השלמות ההוא. ודוק, והסצה השלישית, עשה הקדמה כי סצת תנועת
 החכמה שלא יוכל לצא אל השלמות האמתית, צעצור שיקון צאורך הצעותיה, וזהו שאמר
 כי לאדם צעצעו תאור לצקסת התכלית והרצה פעמים יכצד עליו ויניח ההצעות ההן.
 ור' שמואל תפשו על זה הלשון צחנס, כי לפי עניות דעתי הכל עולה אל ענין אחד.
 ואמר הד"ת כי פעמים אורך ההצעות יקון, ואינו דולה ללמדם אלא אם כן ידע אותם
 על אמתתם צמעט דצרים וזה אי אפשר, אם כן יהיו ההצעות מותרים גמורים. ואח"כ
 אמר כי אי אפשר שידע הצודא ית' שהוא נמלא אלא צהקדמת רצות והצעות רצות, והוא
 יקון צהצעות ההם, ואינו שלא תהיה שלם לצד אצל יהיה חסר הכל חסר. ואמר שצריך
 שידע חכמת התצצורת אם דולה לידע שהוא מחויצ המליאות, וקרא חכמת התצצורת חכמת
 הצין ודוק, וכתצ אחר כך שאם ירלה האדם לצא אל תכלית המכוון שצריך שילמוד צתחלה
 חכמת ההגיון, וקרא חכמת ההגיון הנה, אחת מן החכמות, אמנס לפי האמת אינה חכמה
 אצל הצעה לחכמה, וצמקום אחד כשמספר החכמות לא הזכיר הגיון כלל אצל הזכיר הלמודיות
 שהיא תכונת הגבלים שהם ארצע חיות, ואח"כ הזכיר האלקיות שהיא מעשה מרצה
 והיא העליונה על כלם. ודוק — כי אלו הדצרים עמוקים מאד כי צזה נכלל כל החכמות,
 כונת הד"ת מה שכתצ צהלק ג' פרק ה', כי צתחלה צריך שילמוד המסצצ קודם המסצצ
 כי תכלית למי שידלה לידע הצצעות צריך שילמוד צתחלה ד' חיות, כי הם סצת
 היות היסודות שהם על (שלטה) ארצע מינים, חי, לו מת, דומם, מדצד, כי
 צסצת תנועת הגבלים יעמדו האופנים, וצסצת חכמת האלוקית יעמדו הגבלים ויתקיימו
 שאין להם העמדה צלתו היות ד' חיות, וסצת ד' חיות, הוא ה' ית' שהוא חכמת
 האלקית והוא מעמידם צתנועתם וקיומם, וזאת החכמה נקדאת מעשה מרצה, וזהו פי'
 „דוכצ שמים צעצורך“ ודוק ותמלא האמת. ואמר אם קהה הצדל, ד"ל שמסס ממרק אותו,
 וקרא החכמות צדל, כי הצדל היא דצד קשה מאד, ואמר שהוא קהה, כלומד שאינו מצין
 הדצרים על אמתתם, וזהו פי' והוא פנים קלקל שאינו ממרק הצדל כהובן, וחזילים
 יצד, ד"ל צצריך לצצד חיילים, כונתו צזה שילמוד ההצעות צתחלה, וזהו פי' ויתרון הכשר
 חכמה אז יהיה לו תקון חכמת האלוקית, ואמר מתוך דצדיו, כי אורך ההצעות יהיו
 אותרים הצין להרצה אנשים שיקולו צהצעות ההן, ואמר „תאות עלל תמיתנו“ ד"ל צקסת
 ההכליות מצלי הקדמות תמית, „כי מאנו ידיו לעשות“ ד"ל שאינו עושה מה שדלוי לעשות
 יקתת ההקדמות שצדיכות לו, אצל הצדיק שהוא מצקס צקסת התכליות והקדמות רצות
 אינו נמע מאחת מהן, הוא יצוא לתכלית החכמה, וזהו הפי' מהפסוק הצא אחריו, כי
 סצה צהיות תצוקתו ממיתה אותו, פי' לפי הצדאה לי „אל תתן לנשים חילך“ ד"ל לכחות
 החמדיות כזו כי אם אל השלמות. והצן זה. — והסצה הד', יש אנשים שצשעת לידתם
 ולדו צמערכת טוב כגון כנולד צצדק, ויש לו הכנה עצעית שהוא צמזג טוב, וצמעט
 שצדלות יצא לשלמות האחרון הואיל ויש לו שלמות דאשון מאד טצצו, וזה דלוי להשתדל

יום יום. כי צמעט השתדלות יעלה מעלה מעלה, ואח"כ צאר שיש אנשים שאינם צעלי מדות, סצת זה שאין לו הכנה עצמית. מדוע מזגו שהוא רגז צתכלית הרוע כגון שציליו חמים ולחים כי מרוצ לחותו וחמימותו- אין לו מעלות ומדות ונמשך אחר התאות, וזה לא יוכל לצא אל שלמות אחת צשום פנים, צסצת הכעס- שלצו חס מאד וזה סצת מניעת השלמות ג"כ, וגם יש אנשים שהם צעלי תנועה קלה, וסצת זה רוע מזגו, ואינו מיושצ הדעת, ואינו עומד על עמדו שהוא מהיר התנועה. ולא יוכל להשתדל לצא צשום שלמות לא צשלמות דאשון ולא צשלמות אחרון, ואלו האנשים שאמרנו משתדלים צחנם כי לא יוכלו לצא לשום שלמות, ולזה אמרו רז"ל „מנעו צניכס תן ההגיון“ אמר צניכס ולא אמר עלמיכס כי הצחורים צעלי קלות ואין להם תנועה מיושצת, וזהו כונת הפסוק „מרוס וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח“ ר"ל מי שמדוכה ושפל רוח מוכן לצא אל השלמות האחרון, וזה ג"כ כונת אמרם למי שהוא מדוכה ושפל רוח, מוסרים לו דאשי פרקים, אמנם מי שהוא צהפך זה אין מוסרים לו כלל לפי שאין לצו דואג צקרצו, כלומר אצל למי שהוא צעל חכונות עוצות אז מוסרים לו ולא הכל צצאור אלא דאשי פרקים לצד, ואם יצין הד' דצרים מלצו. ודוק. ואח"כ צאר שיש אנשים שהם מוכנים צמעלות המדות אצל אינם מוכנים מדצתאותם לשום חכמה, ולזה דמו הכתוב „למה זה מחיר ציד כסיל“ יקרא מחיר הדרך הנצחר והנעלה לא יצא לדי כסיל למי שאינו מוכן, כי אם צהיות מעלות המדות ולא יצא לשלמות אחרון, וזהו לקנות חכמה ולצ אין, וגם אמר כי יש אנשים שהם חכמים צמדינות [צמדיניות] אמנם לא צשלמות אחרת. וזהו חכס חדשים, אמנם צצון לחס הוא המצין דצד מתוך דצד צמעט דצדים מעטי הכמות ורצי האיכות, וזהו כונת הפסוק לפי דעת הד"מ, ומי שהוא צצון לחס מוסרים לו דאשי פרקים וסדרי התורה, וזהו כונת אמרם „תא ואגמך מעשה מרכצה“ ר"ל חכמת האלקית והשיצ אחתי לא קשאי אינו מוכן צצמן עתה כי אינו זקן ועצעי האדם חזק וצעודו צחזקו לא יוכל ללמוד ולהשתדל צחכמת האלקית צעודו צרת יחת עצעו, ואחר כן צאר כי כונת אבת י, יורה שמי ענינים, הכנת השלמות ועצע האדם אשר צצקותו, וזהו פי' השני. ודוק ותמצא האמת. והסצה החמסית צאר, כי כל אדם אינו מוכן לצא אל השלמות האחרון, אם צסצת השתדלות לרכיו אם צסצת שיש לו אשה וצנים שצריך להחיותם, כ"ש מי שמצקס המותדות שלא יוכל לצא אל השלמות לעולם, ומי שמשתדל צאלו הענינים שאמרנו אינו מוכן לצא אל השלמות האחרון לעולם, כי כל השתדלות לקנות ממון ולהחיות את נפשו ולצ אין: והצן זה.

פ ר ק ל ז ה

באר הד"מ כי כמו שצריך לו צעקד אמונתו, שהוא כמלא, והוא סצת כל המציאות כלו, ולריך שיורגלו צני אדם על זאת האמונה והנעדים ג"כ שיחנכו על זה, כן צריך שצרגיל הקענים מעת היותם, שנאמין שהוא אינו צעל גשם ולא צעל מקרה, ואח"כ צאר, כי אינם תחת גדר אחד, אך אם נצדיל צינו וצנינו אין לריך שנאמר, שהם מינים מתחלפים צצמין, המשל צזה החי שהוא כולל מין כל צ"ח, כי האמת כל צ"ח מתדמים מאד אחד שהם צעלי גשם, אין זה צצדצד ה' שאינו תחת גדר אחד עם שאר צ"ח, ואמר צהשתתף השם, ר"ל כי אין מציאותו ומציאותינו שיה צשום לך, ומלת מציאות אין דאוי לומר צו כי אם צשתתף השם לצד, לא צשום שתוף אחד, אמנם נאמר צו שתוף למען נדע שהוא כמלא. ודוק. ומי שדעה מאמר פו ר פו ר י יצין זה. ואח"כ כתב כי כשנאמר צו שום

תואר, אינו כי אם דצרה תורה כלשון צמי אדם, כי כשנאמר שהוא חי לא נאמר, זו זאת המלה כי אם ללמוד לשומעים שיש לו מליאות, וכשנאמר זו שהוא קיים מזה הלך, וכשנאמר זו שהוא רחום וחנון ארך אפים, אלה התארים נאמרים על לך השתוף לא שיש לו שום תאר בעולם, ואחר כן נאמר, כי אלו התארים עמוקים מאד ואין לך ללמד הקטנים כי לא יצינו זה, אצל לך שנאמר להם שהוא אחד, והוא נמלא ואינו צעל גשם, וכשיהיו הקטנים גדולים ומצינים דבר מתוך דבר אז ידעו האמת, ואח"כ נאמר שאלו יצאו הקטנים שיגדלו על זאת האמונה ויאמרו למי שילמדם דעת, והלא פשט הכתוב לא מורה זה כי נצד נמלא, יד ה', עיני ה', שמורו שהוא צעל גשם, נטיצ לו, כשתהיה גדול ומצין דבר מתוך דבר אז תצין זה, זהו תכלית כל מה שכתוב צזה הפרק. ודוק.

פ ר ק ל ו.

בזה הפרק השתדל הרב לנאמר מה הוא עקר האמונה כי עקר האמונה האמת ה' שהוא פשוט צתכלית הפשיטות, וכונתו צזה כי אם יסכל האדם צשאר העמים הנצדלים כגון הארץ והשמים והשכלים הנפרדים אם אינו יודע אמתת מליאותו אינו יולא מן קו היושר אם הוא מאמין שהארץ שטוחה אע"פ שהוא שקרות במורה, כשקרות מי ססכל השמים שטוחים זו סכלות והסכלות שהשמים שטוחים אינו דומה לסכלות מי שיאמין שהשכליים הנפרדים צעלי גשם, וכסכלות מי שיאמין שה' צעל גשם, ואמר מחודד האילטוונה חליה, קדא האילטוונה עמוד, הוא האמת כי שני חלקים האילטוונה צכל עלם פרדי הם שני חלקים עד שישיצ לנקודה, ומי שהוא סכל מזה, אינו כסכלות מי שיאמין שה' צעל גשם. אח"כ נאמר כי כפירת ה' ית' שאינו נמלא בעולם הוא צתכלית הרוע, וילא מן האמונה מכל וכל, ונאמר כי עונש טצע אומות שהיו צארץ ישראל, לא צעצור שיאמנו צענין ע"ז לצד, אצל צעצור שיאמנו העדר מליאות הצורא ית', וחשצו כי פעולות הגלגלים יצאו מאתם, ויאמנו שה' אינו מנהיג העולם, ואינו פועל שום דבר, ויצאו להעדר מליאותו לפיכך חייצם התורה, שנאמר לא תחיה כל נשמה, ואמר גם כן שלא ישאר אדם משצעה אומות צארץ ישראל, כדי שלא ילמדו אתכם לעשות, ואמר גם כן כי מי שיאמין צע"ז אינו כופר כל כך כמי שיאמין שה' אינו נמלא, או הוא צעל גשם. ואח"כ נאמר, כי מי שיאמין צע"ז, אינו אלא מנהג אצותיו צידיו וסכלות אצותיו צידיו, וסכלות אצותיו יציאהו לצאת האמונה וקצלת אצותיו צידו, לא ככופר צעקר, אצל מי שיאמין, שה' צעל גשם כופר צעקר. ודוק ותמלא האמת. אילטוונה הוא עמוד והוא עשוי בעבול צעין פידון צלע"ז, ואם תרצה להשיצה צנקודה ילכו שני חלקים וישאר השליש האחד צמהעמוד, ואם יחשוב אדם שישר חלי האילטוונה, הוא עושה שלא יוכל להיות צשום פנים, ולעולם לא יוכל למלא זה החשצון אלא צדרך עבול וארוך כמו האילטוונה ולא צדבר מדוצע. צצספר החוש והמוחם לצן רט"ד ספר מחודד האילטוונה על הקוים היוולאים מן הנדסה. ל הדאות והגלון שיוולאים לקצל הדבר.

פ ר ק ל ו.

פנים מונח על ג' ענינים. הא', פנים עמש, והשני לשון כעם, כמו גפניה לא הי' ה עוד, והג' לשון השגחה ומליאות כמו על פני כל אחיו נפל, ופירש הר"מ שם מליאות האדם

האדם ומעמדו ר"ל לפי הנראה לי שהוא היה שלם יותר מאחיו ור"ל על פני כל אחיו כפל ר"ל שלמותו ומעמדו יותר מאחיו, וכן נראה שפי' „ועל פני כל העם אבנך“ כלומר יותר על העם צמליאות, וכן „אם לא על פניך יצרכך“ צלמותך וצמליאותך, נראה לפי דבריו שאמר השטן לה' ששלמותך יחסר, ופי' וישמע את הקול מדבר אליו מליאות צמליאות מצלי אמצעי ולפי זה יהיה פנים אל פנים וישמע את הקול מדבר דבר אחד, ופני לא יראו, תרגם אנקלוס קדמי לא יתחזון ר"ל אף הדברים שהם לפני והם השכלים הנפרדים לא יראו לשום אדם, ואמר יתחזי ית דצתראי הדברים שהם אחרי, והיינו הגלגלים והיסודות, וקרא אותם דצתראי שהם נשלים אחרי, ואין להדמות צהם, ופי' „ישא ה' פניו אליך“ לחזר ההשגחה צנו ר"ל השגחתו תהיה תמיד אליך.

פ ר ק ל ח.

אחור! על ג' ענינים, הא', אחור ממש כמו אחרי המשכן, והשני, על הזמן ר"ל אחד הזמן, כמו ואחריו לא קם כמוהו, והשלישי, אחרי ה' אלקיכם תלכו ר"ל תלכו אחד מדותיו והשגחותיו. ודוק.

פ ר ק ל ט.

באר הד'ת כי לצ' שם מונח על ה' ענינים, א', כמו ויתקעם צלצ' אצלום, צ', כי הלצ' הוא צלצלע הגוף כמו כל דבר שהוא אמצעי כמו לצ' השמים לצ' האש, והב', העלה כי העלה תצא מהלצ', כמו כל שארית לצ' אחד, ר"ל עלה אחת, וכן אמרו לא יחרף לצ' צימי, ר"ל לא יטה עלתי מימי, פי' יחרף כמו והוא שפחה נחדפת לאיש ר"ל נוטה מקיץ העצמות לקיץ האישות. וצאד', כי צלסון הערצי כשרואה לומר לשון נטייה, יאמר מנחד פה, והד', שם הרצון, כמו „ונתתי להם דועים כלצ'י“ ר"ל כדלונני, ומזה הענין נאמר צצורא ית' כאשר צלצ'י וצנפשי יעשה, כפי דלונני, וה"ה שם השכל, כמו ואיש נצוצ ילצ' ר"ל האיש שהוא צלי שכל יקנה שכל יום יום, ור"ל צכל לצנך וצכל נפסך וצכל מאדך ר"ל צכל תאות שכלך. ודוק.

פ ר ק מ.

רוח! שם מונח על שש ענינים, הראשון, הוא שם לאויר כמו ורוח אלקים מרחפת על פני המים, והוא שם לרוח מנצנת ורוח הקדים, והוא שם ג"כ לרוח החיונית מה שמחיה האדם שהוא הדם, והוא ג"כ הדבר הנשאר אחר המות שהוא נפש האדם, כמו והרוח תשיצ אל האלקים אשר נתנה, החמשי, השפע שכלי, כמו ואצלתי מן הרוח ר"ל מן השכל אשר עליך, הששי הכונה והרצון כמו כל רוחו יוציא כסיל ר"ל כל דלוננו, ואלו השנים האחרונים הושאלו להצורא ית', ואמר „מי תכן את רוח ה'“ מי האיש שידע ה' עוד דלוננו או ישיג הנהגתו למציאה איך הוא יודיענו אותה, נראה שהרצ' פי' הפסוק כו מי הוא שיוכל להשיג כונת ה' ויודיע לנו דלוננו, נראה לפי דבריו כי צספר הרצ' היתה הנוץ דפה, וצספרים שלנו היא דבושה, ור"ל לפידושנו מי הוא אשר יהיה גדול כל כך ויתן עצה לה'. ודוק וזהו זה.

פ ר ק מ א.

נפש! הוא על ג' ענינים, הא', הנפש המדגשת, והב', הנפש החיונית, והיינו הדם. והג', הרלוננית, ועל השלישית נאמר ותקאר נפשו צעמל ישדאל, שר"ל דלוננו, אצל יונתן

זן עוזיאל לא לקחו מזה הענין אצל מהענין הראשון לפיכך לא תרגמו, ור"ל צעמל ישראל מקום מעמל ישראל. ודוק והבן זה.

פ ר ק מ ב .

ח'! מונח על שלשה ענינים, הא', שם הצומח והמדגיש, והב', רפואת הדגד מחליו והג', קנות החכמה, ועל זה נאמר, "ויהיו חיים לנפשך" והוא הדגד הנשאר אחר המות, והו "החיים והטוב והמות והדע" כי הטוב פי' החיים והדע פי' המות. וכתב הר"מ ודע זה, וזוהי המלות כלל ודמו כל מה שנאמר בצדאשית אדם וחיה ונחש, ור"ל כי כל מקום שאמר הר"מ ודע זה הוא העדה לכל הענין הנמלא צדומה לזה. והבן זה.

פ ר ק מ ג .

כנף! נאמר על ג' ענינים, על דרך ההשאלה, כונתו צוה שקלת צין זה לזה ואינו שתוף גמור, א', כנף מתשכמו כנפי העופות, ב' כנפי הצגדים שהם קלות ודומה לכנף העופות ג', דגדים הנסתרים והנעלמים מעיני כל חי, והם המלאכים שהוא דגד נעלה ממנו, וזהו צשתים יכסה פניו, כי המלאכים נעלמים לשתי סבות מלך מעלתם ומלך חסדוננו, ודוק ותמלא האמת.

פ ר ק מ ד .

ע'ין! שם מונח על ג' ענינים הנחה הראשונה עין המים, והשני על עין הרואה, והג', להשגחה, וכל עין שנאמר בצורה ית' הוא מזה הענין כמו, "עיני ה' המה משוטעת בכל הארץ" כלומר השגחת ה' צארץ תמיד. והבן זה.

פ ר ק מ ה .

שמע! מונח על ג' ענינים, הא', שמיעה מתש, הב', קבלה, הג' הצנה, וזה יאמר השנים האחרונים פעם לענין הצנה ופעם לענין קבלה כשיקבל התפלה או לא יקבל.

פ ר ק מ ו .

זה הפרק צא להודיע כי ה' סצה ראשונה לכל הדגדים הנמלאים ומליאותו נמלא על דרכים דגים, הא', המקרים אשר צעלמותו כגון לצן המראה צעל השיצה, והוא ארוך, והענין השני, שהוא אינו מקדיו כ"א צדד שהוא חוץ ממנו, כמו המון דצה שהוא סציו או חלולרות תוקעות לפניו, וצוה דרכים דגים, והענין הג', שהיא דחוק יותר מזה שהיא לא כמקדיו ולא צדד שיש סימן שהיא מלך ולא צדד אחר כגון זה התשל שעשה הרצ צעני צא אל חנוכי עשיר שיעשה לו לדקה ואינו משגיח עליו ויצוה העשיר את העני, והעני אם לא יהיה צעצוד פחד המלך יהרגנו, וזו דאיה שיש מושל צארץ, ואחר זה אמר הרצ כי צכל אלו השלשה משלים שהמשלנו עד עתה אין צעלמותו היראה כלל, ואחר צאר, כי כמו שהמשלנו צמלך שיש לו מליאות, כך המשל צה ית' מלך הפעולות הצלות מאת שהוא נמלא ואין אנו תכידים צו, כי אם שהוא חי, יכול, נמלא, ואח"כ צאר כי צמליאות הצורה ית' לא נדע דצד צעלמותו, סצה זה שכל דצד שהוא גשם, כגון דומם, לומח, או דצד שיש לו הדגש כגון כל מיני צ"ח נמלא אללם, אצל דצד שאינו גשם ולא נמלא צגשם, אינו נמלא אללם, אצל הוא חסד המליאות ר"ל האדם חסד מזה השלמות ולא יוכל האדם לידע מה שאינו גשם, ולא כח צגשם, ואחר כן צאר כי דצד שאינו גשם ולא כח צגשם אינו

אינו נמלא אלל הדמיון כי אם צשכל לצד, וצאר ג"כ כי המורגש לא ידע שום אדם, כי אם התנועות צתחלת העיון אלל העלם השכלי לא ידע צתחלת העיון, ואמרו כי הנפש שם משותף שהוא משותף לנפש המרגשת ולנפש המשכלת, ואמרו הדבור צחומר כלומר הלשון והשנים והשפתים שהם סנת הדבור וד"ל כל לורה. מדומה הוא צרואה ד"ל כי הדמיון אינו דואה כי אם ענין מוגשם שהוא דצר נצרא. צמוק, הוא מלתא ציצמות שהדרור' פלוני לעשות חליצה צמוק פי' נעל מצגד, ואין צעינן מנעל של עוד, ואמר שזה הדין עשאו לצדו צאין אדם אחר עמו, וכצר אמרו אל תהיו דן יחידי, ועשאו צלילה, ואין דנין אלל ציוס, הרי לך שעשה זה הענין שלא כדן, והוא עשה החליצה צמוק, וציחיד, וצלילה. —

פ ר ק מ ז.

כונת הר"מ כי כל דצר שלמות אללנו אע"פ שהוא חסרון צחקו ית' מיוחס לו אלל דצר שהוא חסרון אללנו לא יוחס לו, וצאר דצרו, אחר שאמר כי כל דצר שהוא שלמות אללנו, אע"פ שהוא חסרון צחק ה' ית' כגון הראות והשמע והריח, הואיל ואין צאלו השלש פגישת גשם צגשם, יוחס לו ית' אלל דצר שהוא חסרון אללנו כגון העעם והמשוש, גם לא נשיג הדצר אלל צדיעה זה לא יוחס לצורא ית', ואח"כ צאר כי אלו הג' שזכרנו שניהם לצורא ית' הוא חסרון צחקו מלך אחר שהם מתפעלים כי העינים פעם דואים ופעם אינם דואים כמו שצאר הר"מ צמקום אחר. כמו שיתחדש הרוח הדומה צחולים, וכאשר (יפלה) ידומה לדצרים המאירים או לדצרים הדיקים וכל דצר שאינו תמידי צהפסק הוא חסרון צחקו, וזהו פי' המתפסקים, פעם יש לו ופעם אין לו ד"ל פעם דואה ופעם אינו דואה או הם נפסקים לבמדי מחמת היוק, או מחמת הזקנה או מחמת חליים כאצים ד"ל צסנת הכאז והמחלה וצא לו חסרון הראות לבמדי, ואח"כ צאר כי אף צפעולות הפנימיות יש מהם שהם חסרון צחקו, ויש מהן שהן שלמות אללנו לפיכך יוחס לו שלמות אללנו, המשל צזה כי הקינים וצני מעיים הם דצרים שהם חסרון צחקו שהם סנת התאווה והמשגל, ודצרים שהם שלמות אללנו כגון הלצ שהיא מושצ השכל לאדם יוחס לצורא ית', כגון ויאמר ה' אל לצו שר"ל צשכלו כי לצ שם משותף. ודוק ותמלא האמת.

פ ר ק מ ח.

בתחלה צאר צענין השמיעה כי אנקלוס הגר צאר צכל מקום שמיע קדמי או קצלא אקצל וזה אין צו סיכוי צשום מקום, דעת הר"מ צענין ד"ל שהוא אלל ה' כי להרחיק הגשמות צאר צהרצה מקומות שמיע קדמי ותלה השמיעה דצר נצרא, דעתו צזה, כי אין כונתו שיהיה שם משותף, לפיכך תלה החסרון דצר נצרא, כונת הר"מ כי אנקלוס הגר שתרגס פעמים שמיע קדמי, ולפעמים שמיעה ממס ולא תלה הדצר דצר נצרא, כי דעתו צזה כי כשהדצר אינו דצר כעס או דצר קלקלה לא תלה הדצר דצר נצרא אלל כשהוא צענין כעס וצענין קלקלה תלה הדצר דצר נצרא, כי החסרון יהיה צחק הצורא ית' שישתכל דצר עול וחמס וזהו, והציט אל עמל וכעס לא יוכל" אמנס מלא צג' מקומות הפך דעתו כמו וירא ה' כי דצה דעת האדם צארן שתרגס וחזא ה', ואמר לקיים דעתו, כי אין לנו צבתיצת אנקלוס הגר וכתצו טעות זה, ואח"כ צאר כי מלינו צמקום אחר שכתצ אנקלוס חלקים יראה לו השה לעולה צני, קדם ה' יתגלי ליה אמרא, וכתצ שני טעמים, הא', צעצור שאמר יראה לו השה שדואה לומר יזמין לו השה ויצקש אותו, וזה יהיה

יהיה חסרון צחקו, והשמי מגונה צלשון שיהיה גנאי לו שיתלה השגת דבר מצ"ח שאינו מדברים וזה הטה שאינו מדבר. והנן זה כי הוא נכבד.

פ ר ק מ ט.

כונת הר"מ כי המלאכים אינם צעלי גשמים והראיה על זה, כמה שאמרו רבותינו צדלשית דנה להט החרצ המתהפכת, פעם אנשים ופעם נשים, ד"ל הפעל המדמה דואה צדמיונו לפעמים שהם נשים ולפעמים שהם אנשים וזהו פי' המתהפכת, וזו ראיה כי השכלים הנפרדים הם דברים נצולים מחומר כי אם היתה כונה מורגשת לא היה מתהפכת הדמיון וזהו תכלית כונתם. ועוד כתב הר"מ כי ידיעת השכלים הנפרדים הם דברים נצולים מחומר קשה מאוד, למי שאינו יודע להצדל צין המושכל והמדומה ד"ל למי שלא יהיה חכם גדול שיודע להפריש צין דבר מורגש וצין דבר מושכל, וקרא מדומה מורגש כי המדומה לא יראה כי אם אנשים ונשים או כיוצא בזה, ונראה לי כי זאת הגרסא הוא העקר, כי הדבר קשה לציירו למי שלא יצדיל, אצל למי שיצדיל קל לצייר הדבר, ויש גרסאות למי שיצדיל, וזה אינו נכון צעני. ודוק צלשון הר"מ. ואח"כ צאד כי יש ראיה ממש שהמשיל השכל הנצדל לעוף, והצורה ית' המסיל לאדם והאדם מצ"ח מדברים, ונראה מזה כי השכליים הנפרדים הם למטה ממעלת השם כמו העופות שהם למטה ממעלת האדם, ואח"כ צאד, הואיל ודמה השכל הנצדל לעוף שהוא צעל כנפים. ואח"כ צאד כי אחר שהאדם לא מלכו צדיאה שלמה יותר מעוף עד שלפעמים שיתאווה האדם לשלמות העוף שאם יזיקהו ענין יתאווה שיעוף כמו העוף למען ירחיק עלמו מן ההיזק ואם יהיה המקום ההוא רחוק, ואח"כ צאד, לפעמים יראה צדמיונו פעם אנשים פעם נשים כמו העוף פעם יעלם ופעם יראה, וג"כ צאד כי לא ימצא צדום מקום שיתואר ה' לעוף מפני שאינם מדברים, כי חסרון יהיה צחקו, וגם צאד ואם תקשה עלי, והלא מצינו וידבר על כדור ויעוף, כי מלת וידבר שהוא ה' והכדור הוא השכל הנפרד, ויעוף לא לשם אלא לכדור שהוא הנצדל, וגם צאד והלא מצינו גבי יחזקאל, פני שור, ופני אריה, ופני נשר, וכף דגל עגל, נמצא כי פני נשר מצינו ג"כ צבלגלים לא נמשלו לעוף אלא לענין קלותה, לא לענין אחר ולא לשלמותם, ונראה לי שיש צבלגלים ד' תנועות, הא', נמשל לאריה וקרא לאריה הלצנה והחמה שיש להם תנועה קלה, וכף דגל עגל, חמשה כנפי המצובה, וקרא שור הגלגל הח' שיש לו כצורת התנועה שאינו מהלך אלא מעלה אחת לכאה שנה, וקרא נשר, גלגל היומי, שמכריח כל הגלגלים לעשות תנועתם צכ"ד שעות. ודוק, וגם צאד שיש ששה כנפים, השתים שיש לעוף, וצשתים שיש למלאכים תנועה מלדס ומלדכו. כמו שצאד פעם יראו ופעם לא יראו, וגם צאד כי אף לגלגלים שהם מסובצים הם נעלמות ממנו, ולא השתים מהגלגלים ודוק צלשון הר"מ. —

פ ר ק נ.

כונת הר"מ צזה הפ' כי הדברים שנאמר צה' ית' אינם אצלו הדבור כי אם כלך אחר הדבור כשנצח אותו, יהיה חסרון צחקו, כי לא נוכל לשבח אותו כי אם צתאדים כי התאדים יהיו חסרון צחקו אם לא יהיה כונתנו לתת לו שום תאד וזהו כונת אמרו לא כענין הנאמרים, אצל צענין המצוייר צנפש כשיאמינו צו שהוא כן כמו שיצוייר שהוא חזן לשכל כפי מה שיצוייר צשכל, נראה לי כונתו כי הדבור צתאדים יהיה חסרון צחקו אם יציר שהוא פשוט צתכלית הפשיעות. והנן.

פ ר ק נ א .

עשה הקדמה מה הפרש יש צין מורגשת והמושכלות, כי המורגשות הם למטה מן המושכלות, והמופת על זה כי הצהמות מכירות המורגשות, שיש לה תועלת במספוא יותר מהתנן אצל אין לה שכל לטעום הכמה כי שעור הכמה מן המושכלות הראשונות, וזאת הצחירה הוא צאדם, ומה שאמר עד שאפילו הונח האדם כמו שהוא ד"ל צלל למוד, מעלמו יצין צמליאות התנועה, ומליאת היכולת מה שאמרו ארסטו, וקיום התנועה צעצור שהודחק, ד"ל שהודחקה מן האדם שאינם מכירים שיש תנועה לגלגל, ומה שאמר ויציא מופת על צטול החלק שאינו מתחלק, ד"ל לצטל דעת מדברים שמציאים דאיה כי החלק אינו מתחלק, והוא העלם הפרדי וד"ל צעצור שקיימו מליאותו שהם מקיימים מליאות החלק שאינו מתחלק, וארסטו הביא דאיות שאין זה אמת, ואחר כך הביא דאיות צדורות כי העלם צלתי תאר המתואר, המשל צזה כי אדם הוא חי מדבר, פי' אדם, חי מדבר, כי כשיאמר חי מדבר, כאילו יאמר אדם, וחי מדבר הוא עלם האדם ואין שם ענין שלישי ד"ל עלם האדם אין לו כי אם שני דברים אם כן התואר יהיה דבר מוסף, כגון לצן ושחור וגבור, ואח"כ אמר כי התאר לא ימלט מאחד משני דברים, אם שיהיה עלם המתואר או לא יהיה, והאמת שאינו עלם המתואר, ואם כן נתצדד צאמת שהוא חסרון צחקו, שיהיה צו דבר נוסף, ואח"כ אמר ולא צשלילת שם המקרה מתארי הצורה יסולל ענינו ד"ל כשאמר צאדם שאינו (כי כשיאמר צעל תארים), אם כן אינו אדם ולא כאמר צצורה ית' כי צשלילת התארים מהצורה ית' לא יסולל מהותו, ואח"כ כלל הואיל ונתצדד כי התאר הוא דבר נוסף על העלם הוא דצוי צו, ואם כן אינו צעלם הצורה ית', ויש סכלים שאומרים דבר והפכו, כי צלד אחד אומרים, אינם הם נמלאים ולא נעדרים, וזהו הכרח גדול שיהיו נעדרים וכן העלם פרדי אינו צמקום אצל יטריח המתחזו וכן אדם אין לו פעל אצל יש לו הקניה, ואח"כ צאר כי יש אנשים צרצוי דברים וצלעקות דצות מכל לנלח צני אדם צדברים שאינם אמתים צהעלמות שלהם, וזה הגדל ו כ פ ס ט ה, צלשון הערצ גדל ו פ ס ט ה העעלה ונלוח, ואח"כ צאר כי יש אנשים שמשמיעים אמלעי צין שני דברים, שאין צהם אמלעי, וצין שני כלים זה כמו זה אין צהם אמלעי, ואח"כ צאר כי אמת הוא כי אין עלם צלא מקרה צינינו, כן חצצו לצורה ית', שלא יהיה צלא מקרה, וזה שקר, והצן זה כי הוא נכצד מאן.

פ ר ק נ ב .

באר הד"מ ז"ל כי כל תאר שיוחד אל האדם הם על שלשה חלקים, והם מדוחקי, מה' ית', וצאר כל אחד מהם, הא', מהם כי האדם יתואר צחי מדבר, והוא עלמו ואמתתו וזה ידוחק מה' ית', ואח"כ אמר שצפרק הקודם לו אמר כי גדר האדם חי מדבר, וזה ידוחק מה' ית' מלד אחד, ואחר אמר זה הדבר מדוחק מה' שאין לו סצות קודמות כי הסצות הקודמות הם ד' והם אלו, החומד, והלורה, והפועל, והתכלית, ולורת האדם חי מדבר, אם כן מלד זה ידוחק ממנו ית' כי אין לו ד' סצות, ואמר לא יגדר ד"ל לא יהיה לו גדר, והגדר הוא חי מדבר, והחלק השני מציא דאיה כי כל חלק ידוחק, חה כי אם נאמר גדר, והוא חי מדבר נאמר גם חלק גדר, והוא חי או מדבר, ויהיה חסרון צחקו שיהיה לחלק גדר, והחלק הב' שידוחק מהצורה ית', כי איכות העערה סובים עליונים ובל איכות ידוחק מהצורה ית' כי כל אין הוא מקרה, המשל צזה אם נשאל על דאוצן צאיזה

ויהי מקרה אֵיךְ הוא? נשיב שחוד או לצן, וכל מקרה ירוחק ממנו ית' מפני שהוא דצר
 ור"ל מקרה מהמקרים מקרה אחד מן תשעה מקרים, ואח"כ צאל כי האיכויות
 ווקים, אחד מהם חזקה, ואחד מהם קטן מקמינים (ל"ל אינו חזקה) ור"ל כי כשידאה
 ס דצר שאינו נקנה ממנו, ויהיה כנגד טצעו וכעוס ויתפעל, וזהו מדה שאינה חזקה,
 דה חזקה נקראת משיכעוס צלא סצה, ואחר אמר כי לפעמים מלך טצעו יתפעל צדוח
 טעם וצשמע, כמו קול צאשה עדוה, ויש אדם שאינו טצעו מתפעל כלל, ואחר
 ד כי כמות האדם הוא, או ערוך, או קלר, או מכוות, או ישר, ואלו הפעולות ירוחקו
 ה' ית' שאינו צעל גשם, וכל זה נשלל מה' אלקינו שהוא אחד גמור. והחלק הדביעי
 ד צו הר"מ כי צתחלת הדעת נראה שנוכל ליחס ה' לפעולתו מלך אחד כמו שניחם
 וצן צמקום פלוני או שוכן צמקום פלוני או צומן פלוני, אמנם לפי האמת זה הדמות
 ווק מלך אלל הצודא ית', וזה כי הזמן נמשך אחד התנועה והתנועה, והתנועה מקרית, ואם
 ס הצודא לזמן כיחם אותו למקרה צמקרה, ד"ל כשיצטו צה עמין הקרימה והאחור, ותהיה
 פרת, אם נלטרך לומר מוזן פלוני עד זמן עתה, יש שתי שנים או יותר, יהיה הזמן
 וצוד אל התנועה, כי הזמן לפי התנועה היומית, והמשל צזה כי צכ"ד שעות עשה
 צם והלילה, והשנה מחוצרת מימים, נמלא שיהיה זה טעם התנועה ותהיה נספרת,
 ונתו כי מסבולות שני המלטרפים התהפך צשווי, הבונה צזה כשאמר אדון יהיה הכרח
 ש לו ענד, אמנם ה' ית' אם נאמר עלה, והדצרים עלולים מאתו, התהפך צשווי,
 ון זה אמת, כי לא נוכל לומר צאמת ד' הוא עלה צלא עלול, שאם יעלה על הדעת
 צודר העולם, יהיה ה' נשאר לעולם, ואם יעלה על הדעת שה' יערך כל העולם יהיה
 דר, ואמר אח"כ כי אין יחס צין ה' ית' וצין צדואיו כי פשוט הוא צתכלית הפשיעות
 דואיו מורכבים, כי אפילו יהיו תחת סוב אחד אין יחס ציניהם, והמשל צזה, כי המדאה
 א סוב לכל הנדאים, כי השחרות ולצנות אין יחס ציניהם, והם תחת המדאה שהוא
 ג אחד, ואמרו שתחת מין אחד קרוצ צהכרם כגון דאוצן ושמעון ולוי שהם תחת מין
 ש ויש שתוף ציניהם, אח"כ אמר כי צין עלם ואיכות, וכמות, ונפעל, ונתפעל, ולו,
 יה, ומלצ שהם סוגים עליונים אין הלטרפות ציניהם, כ"ש וכ"ש ה' ית' שהוא פשוט
 כלית הפשיעות, ואח"כ אמר שאין הדמות לשום דצר שהם תחת שני סוגים כגון
 וצן והשחרות שהם תחת המדאה, עם הדצרים שהם תחת הכמות, כגון טעם הפלפל
 וצן המדאה כי הם שני סוגים, ואמר לריך שיקצלו צתאר הצודא ית' שאין לו שום
 ד כלל כי אין יחס צין האדם וצין הצודא ית' כלל. והחלק האמשי אמר ג"כ כי נוכל
 אד פעולות הצודא ית', ונאמר שהוא פעל זה הדלת, ועשה זו החומה הפלוגית,
 ג זה הצגד, כי זה אינו רחוק מהצודא ית' כי צאיכות אחת פועלת הפעל כל אלו
 פעולות המתחלפות בחום האש כמו שנאר צמקום אחד, ואח"כ כלל כי כל מה שנא
 גשה חומשי תודה, וצדצדי הנציאים, אינו אלל להודות שהוא סצה לכל הדצרים
 מלאים, לא שיש לו הדמות, עם צדואיו כלל, והצין זה הפרק.

פ ר ק נ ג

דר"מ הרחיקוהו מן הגשמות, (נסחא אחריונא, דוממו מן הגשמות) נראה
 דואיו כי דוממוהו ד"ל סלקוהו מן הגשמות שאינו צעל גשם אלל אמרו שהוא צעל
 דרים, או ד"ל דוממוהו כלומר יתנו לו דוממות מעלה שאמרו שאינו צעל גשם וזה
 טעות

טעות גדול מפורסם, כי כל תאור הוא צעל גשם, ומה שנתצ הר"ת כי צאיכות אח פועלת, כי יש צאש פועל ומתפעל, הפועל הוא מדצ החוס, והחוס פועל כל א הפעולות המתחלפות, וזהו שכתצ כי צאיכות אחת פועלת ולא צאיכות המתפעל, וז אלו הפעולות המתחלפות לא צאנוי האש אצל צאנוי המקצלים, ולפי טצעס, ומה שאר מקפיש הוא את החלצ, ומה שאמר התעלה על כל ספור, ר"ל שלא יוכל אדם לסנ צאנוי של הצורא ית' שלא צהיותם מכירים מלת ההרכצה יצועל ענינו ר"ל לא ישנו ענינו, אמנס התארים העלמים לו ית' אינס מפעולותיו ר"ל אינס מפעולות ה' שהפעולו ישנו אל ה' אצל מפעולות שצאו מאת ה', אצל הפעולות הכתוצים למעלה שצ אל ו ית' לא אל הפעולות הצאות מאתו, והס לא יצנו לזה הענין, אצל יצנו השיצו לצדו ר"ל מדעתם כי כשם שהדצדים חלוקים צצדוואיו כך יהיו חלוקים (צו) כי תכלית כונ הר"ת כי חי, חכס, יכול, דונה, שצו אל הפעולות שנעשו מאתו, לא אל ה' ית' כי אין אלא פעל אחד כמו החכס שיעשה צחכמתו פעולות מתחלפות אע"פ שאין מתחלפת אצלו

פ ר ק נ ד.

באר הר"ת צקשת משה רצינו שיודיענו אמנתו ויודיעו ג"כ האיק ינהיג העול וצאותו דרך ינהיג הוא לישראל. והתשובה כי ה' הודיע לו יותר ממה שצקש והס פעולות הלאודיות והעצעיות שהס דצדים הצאים מאתו, וזהו „אני אעציד כל עוצי על פניך" דמו צכל עוצי העולם כלו צכללו, לצד מהשכלים הנפרדים על דרך „וירא חלקים את נ אשר עשה והנה עוצ מאד" וצאמרו אני אעצור כל עוצי על פניך הודיעו קטר העול כלו צכללו כי הגלגלים מנהיגי העולם השפל ונקשרים זה עם זה, וזהו שאמר הר" והקשרם קלתם עם קלתם קרא לפי הרצ צכל ציתי נאמן הוא, קרא ציתי הגלגלים ועול השפל, שאמר ואמר נאמן הוא חזק צידיעתם, וזהו שאמר, כי הדעות שאין אמתיות ל יתקיימו, ואמרוכי כל הפעולות דע, ר"ל צין לעוצ צין לדע, וזהו מלת כל, דמו צו כי אפילו לשמחה כשמחמה יותר מדאי הואיל וילא מן הגדר ימות צלא עתו, כמו שאמר צכתוצות פדחה דוחה ומתה, ואמר ג"כ כי יראה עלמו למי שינהוג העס כעיס צצצי שידאו ממנו זהו לו לדריפת ההפעלות לצד, ואמרו ואמנס הספיק לו דצעים, כונת צו המאמר לפי הגדאה לי כי תכלית מה שאפשר לו לראות דור דציעי, כונתו צזה, כי אן יהיה אדם דע מעללים, ועוצד ע"ז הנה צנו וצני צנו עד דור דציעי ילמדו מהזק ויהיה הזקן סצה שיכלה צנו עד דור דציעי, ואחר אמר הר"ת כי לא הזכיר דק הפעולות הצאות מאתו, והוא דחוס וחנון אך אפים כי לזה היה לריך משה להנהגת העס אצו לא הזכיר הנה כל עוצו והיינו למודיות העצעיות, והסתכל צזה הפרק.

פ ר ק נ ה.

באר הרצ, כי ה' צפועל תמיד, ואינו צנח כלל, שאס יהיה צנח, לריך כח אחר שיוציאהו מהכח אל הפועל, ואמר כי כל הפעולות ירוחק ממנו כי כל הפעולות יחייצו שנוי ר"ל כי צתחלה קודם טצעס ואחר טצעס על ענין גדאה יצא לו שנוי, נמלא אחר יציאהו לשנוי, וזהו כונתו שהפועל להתפעלות ההס צלתי המתפעל צלא ספק וכן לריך שיאמין שהוא צפעל תמיד שאס יהיה צנח לריך דצר אחר יוציאהו מהכח אל הפועל ויהיה חסרון צחקו ית', וכן לריך שלא יתן לו שום דמיון צעולם וזהו כונת „ואל מי תדמיוני ואשוב ומה דמות תערכו לו" ואח"כ אמר שלריך שדחיק ממנו ד' דצדים א' הדחקת הגשמות, צ' הדחקת

הדחקת

וקת הפעלות ושנוי כי לא ישתנה לעולם ולא יתפעל, וג' הרחקת הכח שדרך שיהיה יוציאהו מן הכח אל הפעל, ד' הרחקת הדמוי ד"ל שלא יתן לו שום דמיון צעולם, כ' אמר כי מי שהוא זכח יותר חסר מן המתנועע והמתנועע יותר חסר ממי שהוא ע' אל הפעל, המשל האדם זכח לכתוב וכתיקה הקולמוס הוא יותר שלם ממי שהוא, וכשכותב ילא מן הכח אל הפועל.

פ ר ק ג ו.

ענין הרחקים זהם אחד אחד, ד"ל כי לבגד החדל, אע"פ שהוא צתכלית הקטנות, ו' מרחקים, כמו שיש לבגלגל הככזים, אע"פ שזה צתכלית הגודל, וזה צתכלית הקטנות, צין ה' ית' וצין צרואיו אין דמיון צשניהם כלל, ומה שכתב, וכן השעוה הנתכת צשמש ד' האש מתדמים צחוס, קרא יסוד האש המורכב מד' יסודות שלמטה מגלגל הידח אנו לפי זה לא מן האש היסודי שיש למעלה שהאש היסודי לא יפעל צשעוה לפיכך אזי לומר כי מן האש המורכב אמר זה, ואמרו יותר מכך, ד"ל שאין ראוי לומר יותר אלא צדצר שיש דמיון ציניהם, ואין צין החיים שלו והחיים שלנו וצין יכולתו ויכלתנו דמיון ציניהם, לפיכך אין ראוי לומר יותר מכך, ואמרו צהסכמה שהם שמות כמים, אין דמיון ציניהם צשתוף גמור, ד"ל כי שם משותף מלך השם אצל אין דמיון בלתנו ויכלתו כלל וכלל, ואמר צספוק כי כל צדצר שיש קלת דמיון ציניהם צאיזה שיהיה צספוק אצל הדמיון שיש צינינו וצינו אין דמיון כלל, וענין הספוק ד"ל צמספיק צשני יים לזה ולזה אצל הדמיון שיש צינינו וצין ה' אין דמיון כלל. והצן זה.

פ ר ק ג ז.

ידוע כי המליאות מקרה קרה למלא, נראה כונתו כי המליאות קרה כשהוא צל, וכשהוא זכח הוא נמלא, אמנם לא נתצדד לימה צין מליאות למלא, והאיך יורה מליאות שהוא צפועל יותר מנמלא, אמנם לריך צהכרח למדע כמו שאמרתי לפי צ, אמנם צני ה' ית' לריך שנאמר כי הוא נמלא צפעל תמיד ולא ילא מן הכח אל הפעל. צ' צאר ללריך שנחשוב צשכלנו כשם שאין צו רצוי, כך אין צו אחרות, כי הא' הוראה שני, וכשנאמר שני הוא כפירה גדולה. אמנם צאמרנו אחד לא נלך צזה הדרך אצל צו שהוא אחד, ואין אחד זולתו, וד"ל מן הכמות המתפרק כי כשנאמר אחד מצדילו שני, א"כ יהיה מן הכמות המתפרק כשנאמר וד"ל כי יצר צנו הצבור, ואמרו כמו צד קדמון כי לה' אין ראוי לומר קדמון, שאם בן יהיה הקדימה מקרה לתנועה זועה מקרית וה' יהיה תחת הזמן, אלא צכונתנו לומר שהוא ראשון, ולא קדם לו צדצר, צ' משער המלטרף, כי הזמן נמשך אחד התנועה, והוא מלטרף אליו, וכשנאמר יה אמונה כוזצות, אלא שנאמר אותו צהקל על הצבור, שאין לו סצה קודמות, סוף כי כל אלו המלות, ד"ל אחד וקדמות על דרך ההדחצה לא שיהיה אחד כשאר דים, ולא קדמות כשאר הקדמונים, אלא ד"ל א' שלא יהיה א' זולתו, וקדמות שלא קדם צד. ודוק ותמלא האמת צאלו הצדדים עמוקים מאד.

תה ונשלם תהלה לאל עולה אמן.